

JOURNAL OF DHAMMA SANA

วารสารธรรมสาส์น

<https://so10.tci-thaijo.org/index.php/JDSN>

ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 [มกราคม - มิถุนายน 2567]

VOL. 3 NO.1 [JANUARY - JUNE 2024]

Wisdom

บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

192 หมู่ 2 อาคาร มจร 2 ชั้น 2 ตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000, Email : dhammasana@mcu.ac.th

บรรณาธิการบริหาร

พระครูสิริสุตานุยุต, รศ. ดร.

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: saman.lamphun@mcu.ac.th

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

พระครูโกวิทอรธวาที, ผศ. ดร.

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: udorn.sang@mcu.ac.th

กองบรรณาธิการ

พระอธิวัฒน์ ธรรมวัฒน์ศิริ, ดร.

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพุทธศิลปกรรม

วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: athiwat.tham@mcu.ac.th

พระวิหวัช โกฏฉกรรจ์, ดร.

คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Email: witawat.koc@mbu.ac.th

พระมหาวิเศษ ปญญาวิชโร, รศ., ดร.

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Email: Veesaad@hotmail.com

ดร.พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาปรัชญา

วิทยาเขตเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: phisit.kot@mcu.ac.th

ผศ.ดร.ไพรินทร์ ณ วันนา

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: phairin.na@mcu.ac.th

ดร.จันทร์สมิ์ ตาปูลิง

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: Chantarata.ta@mcu.ac.th

ดร.พัลลภ หารุคำจา

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Email: panlobharu2515@gmail.com

ผศ.ดร.อุเทน ลาพิงค์

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

วิทยาเขตล้านนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Email: khunten2002@yahoo.com

รศ.ดร.สุญญา สะสอง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Email: suriyasuriyong@gmail.com

รศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ

วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Email: winit.phacharuen@gmail.com

ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

Email: khun_jedrin@hotmail.com

ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง

คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Email: somwangk1070@hotmail.com

ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร

คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Email: kursiamrat@gmail.com

รศ.ดร.ปรุดม์ บุญศรีตัน

คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Email: parud145@gmail.com

รศ.ดร.วิโรจน์ อินทนนท์

คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Email: viroj.i@cmu.ac.th

ผศ.ดร.อานันท์ อุปสอด

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Email: ananupsod9541@gmail.com

ดร.สงเสริม แสงทอง

คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Email: songsermst57@gmail.com

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระธีระธรรม ปญฺญาวโร

สราวุธ วรรณชัย

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษา

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

ดร.จันทรีสม์ ตาปูลิง

ณัฏพงค์ บุญตัน

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษา

ฝ่ายกฎหมาย

สุภัทรา ทองดี

ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม

พระกิตติพงษ์ สมณะ

พระธีระธรรม ปญฺญาวโร

กำหนดออกเผยแพร่

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม - ธันวาคม

E-mail: dhammasanajournal@gmail.com

เว็บไซต์ : <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/JDSN>

สังกัด : บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เบอร์โทรศัพท์ : 053 563 163, 063 992 9932

หมายเลข ISSN : 3057-0441 (online)

บทบรรณาธิการ

วารสารธรรมสาส์น (Journal of Dhamma Sana) โดย บัณฑิตศึกษา วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยฉบับนี้ได้รับความสนใจจากนิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา ส่งบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทั้งหมด 8 บทความซึ่งเป็นบทความวิจัยทั้งหมด กองบรรณาธิการจึง ขอนำเสนอสาระสำคัญของบทความที่น่าสนใจ ดังนี้

บทความวิจัยเรื่อง **การบริหารงานบุคคลเชิงพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม** โดย พระครูสุวรรณปัญญาพิสุทธิ (สุทธกานต์ สุทธิปัญโญ) มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาหลักการการบริหารงานบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรม และ 2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานบุคคลเชิงพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยกล่าวถึงรูปแบบการบริหารงานบุคคลเชิงพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ตั้งแต่การสรรหาและการคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้งและการปฐมนิเทศ การพัฒนาและการธำรงรักษา และ การสิ้นสุดการทำงาน โดยใช้หลักอปริหานิยธรรมเป็นเครื่องมือในการทำงาน

บทความวิจัยเรื่อง **การพัฒนาจิตตามหลักภาวนา 4** โดย พระมหาธนวุฒิ ญาณโสภโณ (อินทนนท์) มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการพัฒนาจิตตามหลักภาวนา 4 และ 2. เพื่อประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาจิตตามหลักภาวนา 4 เป็นวิจัยเชิงเอกสาร (Document Research) ผลการวิจัยโดยสรุป การพัฒนาจิตตามหลักภาวนา 4 ประกอบด้วยการพัฒนาร่างกาย การพัฒนาศีล การพัฒนาจิตใจการพัฒนาปัญญา ความสำคัญของการพัฒนาจิตสรุปลงที่หลักของโยนิโสมนสิการเป็นสำคัญ

บทความวิจัยเรื่อง **วิเคราะห์ภาวะผู้นำของพระอรุณเวลกัสสปะเถระ** โดย พระปลัดศิวินฐ เมธิ์ปะโชโต (ทนันศรี) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาทฤษฎีภาวะผู้นำ และ 2. เพื่อวิเคราะห์ภาวะผู้นำของพระอรุณเวลกัสสปะเถระ เป็นวิจัยเชิงเอกสาร องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเป็นการถอดบทเรียนจากวิถีชีวิตของพระอรุณเวลกัสสปะในการทำหน้าที่ในบทบาทของผู้นำ ซึ่งมีความสำคัญต่อการสะท้อนให้เห็นภาวะผู้นำที่ประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นต้นแบบของการดำเนินชีวิต

บทความวิจัยเรื่อง **ศึกษาและวิเคราะห์รูกขมุลิกังครุดงควัตรในล้านนา** โดย กฤษณนันท พุทธะ มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษารูกขมุลิกังครุดงควัตรในพระพุทธศาสนา และ 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติรูกขมุลิกังครุดงควัตรในล้านนา เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมประเพณีการเข้ารูกขมุลิของล้านนาที่ส่งผลต่อศาสนาและชุมชน

บทความวิจัยเรื่อง **ศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของฆราวาสที่บรรลุนิพพาน**

พระพุทธศาสนา โดย พระค่าน้อย จันทรจาง มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของฆราวาสที่บรรลุนิพพานที่ปรากฏในพระไตรปิฎก และ 2. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่ทำให้ฆราวาสบรรลุนิพพานในพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยนำเสนอในประเด็นสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุนิพพานของฆราวาสโดยจำแนกเป็นสภาพแวดล้อมในปัจจุบันและสภาพแวดล้อมที่ติดตัวมาแต่อดีตชาติ รวมทั้งแนวทางการบรรลุนิพพานของฆราวาส

บทความวิจัยเรื่อง **ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมถวายสะเปาในจังหวัดลำปาง** โดย พระครูโสภณวิโรจน์พิต (ศุภณัฐ คำชุม) มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของสะเปา และ 2. ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมถวายสะเปาเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงเอกสารสาระสำคัญของการศึกษาคือการวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมถวายสะเปา ที่ เสริมสร้างสังคมและควรค่าแก่การธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม จริยธรรมให้บังเกิดขึ้นในคนอยู่กันนในสังคมอย่างสันติสุข

บทความวิจัยเรื่อง **ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีลอยโคมดในจังหวัดลำพูน** โดย ธวัชชัย พัฒนปาลี มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาประเพณีโคมดในจังหวัดลำพูน และ 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในงานประเพณีการลอยโคมดของจังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาประเพณีโคมดในจังหวัดลำพูนและ หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในงานประเพณีการลอยโคมดในจังหวัดลำพูน บทความวิจัยเรื่อง **หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านผาซ้อ จังหวัดลำปาง** โดย พระอธิการขวัญชัย ชัดคำ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและบริบทชุมชนบ้านผาซ้อ ตำบลแม่สุก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง และ 2. เพื่อวิเคราะห์หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านผาซ้อ จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยคุณภาพ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่บ้านผาซ้อ อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ซึ่ง อยู่ในเขตป่าสงวน เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนบนพื้นฐานความเชื่อทางพระพุทธศาสนา

บทความวิจัยทั้ง 8 เรื่องนี้มีได้นำเสนอองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์สาขาอื่นๆ ตลอดจนการดำเนินชีวิตได้อย่างน่าสนใจ

(พระครูสิริสุตานุยุต, รศ., ดร.)

บรรณาธิการบริหาร

สารบัญ

บทความวิจัย

01

P.1-13

การบริหารงานบุคคลเชิงพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม

Buddhist Integration to Human Resource Management

According to the Principles of Aparihaniyadhamma

พระครูสุวรรณปัญญาพิสุทธ์ (สุทธกานต์ สุทธิพลโณ)

Phrakhru Suwanpanyapisut (Sutthakanuddhapaṭṭhā)

02

P.14-25

การพัฒนาจิตตามหลักภาวนา 4

The Development of Mind According to Bhavana 4

พระมหาธนวุฒิ อินทนนท์

Phramaha Thanawut Inthanon

03

P.26-37

วิเคราะห์ภาวะผู้นำของพระอุรุเวลกัสสปเถระ

Analyzing the leadership of Phra Uruvela Kassapa Thera

พระปลัดศิวนัฐ ทนันศรี

Phrapalad Siwanat Thanansri

04

P.38-49

ศึกษาและวิเคราะห์รูกขมุลิกังครุดงควัตรในล้านนา

An Analytical Study of Rukkhmula Gangkathudongkawatta in Lanna

กฤชนนท์ พุทธะ

Kitchanon Puttha

05

P.50-62

ศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของฆราวาสที่บรรลุนิพพานในพระพุทธศาสนา
An Analytical Study of the Environment of Fully Enlightened
Layman in Buddhism

พระค่าน้อย จันทร์จาง

Phra Kumnoi Candasaro (Janjang)

06

P.63-76

ศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธธรรมที่ปรากฏในพิธีกรรมถวายสะเปา
ในจังหวัดลำปาง

An Analytical Study of Buddhist Principles Appearing in the
Offering Ceremony of Sapao in Lampang Province

พระครูโสภณวีรบัณฑิต (ศุภณัฐ คำชุม)

Phrakru Sophonweerabandit (Supanat Kamchum)

07

P.77-87

ศึกษาหลักพุทธธรรมที่ปรากฏในประเพณีลอยโขมดในจังหวัดลำพูน
A study of the principles of the Buddha's teachings
in the Loy Khod tradion in Lamphun

ธวัชชัย พัฒนปาลี

Thawatchai Phathanapalee

08

P.88-101

หลักพุทธธรรมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุมชนบ้านผาซ้อ จังหวัดลำปาง
Buddhist Principles for Environmental Conservation:
A Case study of Ban Pha Chor Community, Lampang Province

พระอธิการขวัญชัย ขัดคำ

Phraathikarn Kwanchai Khadkham